

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Karoli Magni capitulare primum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

CAPITVLARIA KAROLI MAGNI REGIS FRANCORVM.

KAROLI MAGNI CAPITVLARE PRIMVM

Datum, ut videtur, sub ejus regni exordia, anno Christi
DCCLXIX.

Nunc primum editum ex veteri codice MS. sancti Vincentij Laudunensis.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. **V**T servi Dei in hostem non pergant, nisi illi qui necessarii sunt propter divinam ministerium.
2. Ne sacerdotes fundant sanguinem Christianorum vel paganorum.
3. Vt servi Dei venationes non exercent.
4. De Episcopis & Presbyteris ignotis, quomodo admittantur ad ministerium ecclesiasticum.
5. De sacerdotibus qui plures uxores habuerint.
6. Vt unusquisque Episcopus provideat in sua parochia ne populus agat paganas aut superstitiones.
7. Vt parochiam suam singulis annis unusquisque Episcopus circumbeat.
8. Vt Presbyteri Episcopis suis subiecti sint, & ut quadagesimo tempore rationem ministerij sui eis reddant.
9. Ne aliquis accipiat Ecclesiam infra parochiam sine consensu Episcopi sui.
10. Vt sacerdotes magnam curam habeant de incensis & infirmis & penitentibus.
11. De jejuniis quatuor temporum.
12. Vt bis in anno ad mallum omnes veniant.
13. Vt nullus negligens sit quando pro Rege vel fidelibus suis orandum fuerit.
14. Vt sacerdos nisi in locis consecratis Missam non celebret.
15. De sacerdotibus qui ministerium suum adimplere non valent.
16. Vt sacerdos qui admonitionem Episcopi sui contempserit, deponatur.
17. Vt nullus iudex neque Presbyterum neque Diaconum aut Clericum sine consensu Episcopi sui distringat.
18. Vt nullus Episcoporum vel secularium aliterius cuiusquam res retinere presumat.

INCIPIVNT SVPRASCRIPTA CAPITVLA ET EORVM TEXTVS.

Vt servi Dei neque in hostem pergant, neque armaturam bajulent.

Lib. vii. Capitular. c. 123.
I. Karolus gratia Dei Rex regni- que Francorum rector, & devotus sanctae Ecclesiae Defensor, atque ad- jutor in omnibus apostolicae sedis. Hortatu omnium fidelium nostrorum, & maxime Episcoporum ac reliquorum sacerdo-

tum consultu, servis Dei per omnia omni- bus armaturam portare vel pugnare aut in exercitum & in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illi tantummodo qui propter divinum ministerium, Missarum scilicet solemnia adimplenda & sanctorum patrocinia portanda, ad hoc electi sunt, id est, unum vel duos Episcopos cum Capellanis Presbyteris. Et unusquisque Prin-

- ceps unum Presbyterum secum habeat, qui hominibus peccata confitentibus iudicare & iudicare poenitentiam possit.
- Ne sacerdotes fundant sanguinem Christianorum vel paganorum.*
- Ibid. 114. II. Vt sacerdotes neque Christianorum neque paganorum sanguinem fundant.
- Vt servi Dei venationes non exercent.*
- Ibid. 115. III. Omnibus servis Dei venationes & silvaticas vagationes cum canibus, & ut accipitres & falcones non habeant, interdicimus.
- De Episcopis & Presbyteris ignotis, quomodo admittantur ad ministerium ecclesiasticum.*
- Ibid. 116. IV. Statuimus ut secundum canonicam cautelam omnes undecunque supervenientes ignotos Episcopos vel Presbyteros ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admitteremus.
- De sacerdotibus qui plures uxores habuerint.*
- Ibid. 117. V. Si sacerdotes plures uxores habuerint, vel sanguinem Christianorum vel paganorum fuderint, aut canonibus obviaverint, sacerdotio priventur, quia deteriores sunt secularibus.
- Vt unusquisque Episcopus provideat in sua parrochia ne populus faciat paganas aut superstitiones.*
- Ibid. 118. VI. Decrevimus ut secundum canones unusquisque Episcopus in sua parrochia sollicitudinem adhibeat, adjuvante Graphone, qui defensor Ecclesie est, ut populus Dei paganas non faciat, sed ut omnes spurcitas gentilitatis abiciat & respuat, sive profana sacrificia mortuorum, sive sortilegos vel divinos, sive phylacteria & auguria, sive incantationes, sive hostias immolatas, quas stulti homines juxta Ecclesias ritu pagano faciunt sub nomine sanctorum martyrum vel confessorum Domini, qui potius quam ad misericordiam sanctorum suos ad iracundiam provocant.
- Vt parrochiam suam singulis annis unusquisque Episcopus circumeat.*
- Ibid. 119. VII. Statuimus ut singulis annis unusquisque Episcopus parrochiam suam sollicitè circumeat, & populum confirmare & plebes docere & investigare, & prohibere paganas observationes, divinosque vel sortilegos, aut auguria, phylacteria, incantationes, vel omnes spurcitas gentilium studeat.
- Vt Presbyteri Episcopis suis subiecti sint, & ut quadragesimo tempore rationem ministerij sui eis reddant.*
- Ibid. 120. VIII. Decrevimus quoque juxta sanctorum canones ut unusquisque Presbyter in parrochia habitans Episcopo subiectus sit illi in cujus parrochia habitat, & semper in quadragesima rationem & ordinem ministerij sui, sive de baptismo, sive de fide catholica, sive de precibus, & ordine Missarum, Episcopo reddat. Et quando-cunque jure canonico Episcopus circum-ecat parrochiam populos ad confirmandos, Presbyter semper paratus sit ad suscipiendum Episcopum, cum collectione & adjutorio populi qui ibi confirmari debet. Et in cena Domini semper novum chrisma ab Episcopo suo querat. Et de veteri nullus baptizare præsumat, sed ardere in luminaribus Ecclesie faciat.
- Ne aliquis accipiat Ecclesiam infra parrochiam sine consensu Episcopi sui, nec de una ad aliam transeat.*
- Ibid. 121. IX. Vt nemo accipiat Ecclesiam infra parrochiam sine consensu Episcopi sui, nec de una ad aliam transeat.
- Vt sacerdotes magnam curam habeant de incestis & infortis & poenitentibus.*
- X. Vt de incestis & criminosis magnam curam habeant sacerdotes, ne in suis percant sceleribus, & animæ eorum à districto iudice Christo eis requirantur. Similiter de infirmis & poenitentibus, ut morientes sine sacra olei unctione & reconciliatione & viatico non deficiant.
- De jejuniis quatuor temporum.*
- Ibid. 122. XI. Vt jejuniis quatuor temporum & ipsi sacerdotes observent & plebi denuntient observandum.
- Vt bis in anno ad mallum omnes veniant.*
- Ibid. 123. XII. Vt ad mallum venire nemo tardet, primum circa æstatem, secundo circa autumnum. Ad alia verò placita, si necessitas fuerit, vel denuntiatio Regis urgeat, vocatus venire nemo tardet.
- Vt nemo negligens sit quando pro Rege vel fidelibus suis orandum fuerit.*
- Ibid. 124. XIII. Vt quando denuntiatum fuerit pro Rege vel pro fidelibus suis qualibet causa orationes facere, nemo ex hoc negligens appareat.
- Vt sacerdos nisi in locis consecratis Missam non celebret.*
- Ibid. 126. XIV. Nullus sacerdos nisi in locis Deo dicatis, vel in itinere positus in tabernaculis & mensis lapideis ab Episcopo consecratis, Missas celebrare præsumat. Quòd si præsumpserit, gradus sui periculo subiacet.

De sacerdotibus qui ministerium suum adimplere non valent.

ibid. 137.

XV. Sacerdotes qui rite non sapiunt adimplere ministerium suum, nec discere juxta præceptum Episcoporum suorum pro viribus satagunt, vel contemptores canonum existunt, ab officio proprio sunt submovendi quousque hæc pleniter emendata habeant.

Vt sacerdos qui admonitionem Episcopi sui contempserit, deponatur.

XVI. Quicumque autem a suo Episcopo frequenter admonitus de sua scientia, ut discere curet, facere neglexerit, proculdubio & ab officio removeatur, & Ecclesiam quam tener amittat. Quia ignorantem legem Dei, eam aliis annuntiare & prædicare non possunt.

Vt nullus iudex neque Presbyterum neque Diaconum aut Clericum sine consensu Episcopi sui distringat.

ibid. 139.

XVII. Vt nullus iudex neque Presbyterum

neque Diaconum aut Clericum aut juniorem Ecclesie extra conscientiam Pontificis per se distringat aut condemnare præsumat. Quod si quis hoc fecerit, ab Ecclesia cui injuriam inrogare dinoscitur tandiu sit sequestratus quandiu reatum suum cognoscat & emendet.

Vt nullus Episcoporum vel secularium alterius cuiusquam res retinere præsumat.

XVIII. Vt nullus Episcoporum vel secularium cuiusquam alterius Episcopi five Ecclesie five privati res aut regnorum divisione aut provinciarum sequestratione competere aut retinere præsumat. Quod si quis hoc facere tentaverit, tandiu sit ab omnium caritate suspensus & a communionis gratia sequestratus quoadusque res ablatas cum fructuum satisfactione restituat.

ibid. 140.

KAROLVS MAGNVS
R E X I T A L I Æ
ANNO DCCLXXIV.

EPISTOLA AD OFFAM REGEM MERCIORVM

Data anno DCCLXXIV. post devictos Longobardos & Saxones.

Karolus gratia Dei Rex Francorum & Longobardorum & Patricius Romanorum viro venerando & fratri carissimo Offano Merciorum Regi salutem, honorem, & amorem. Cum deceat Reges potentes & famulos amicitia fœdere convinci & mutuis gaudiis ad invicem gratulari, ut in vinculo caritatis Christus in omnibus & ab omnibus glorificetur, vestra serenitati hoc eulogium duximus destinandum. Cum nobilissimam Longobardorum civitatem cum suis civibus omnibus nostro dominatui subjugaverimus, & Italiam totam nostro imperio feliciter subjugaverimus Christi adjutorio, cui famulari desideramus, Rex Desiderius Longobardorum, Ducisque Saxonie, quos nostris nutibus inclinavimus, Vvithimundus & Albion, cum ferè omnibus incolis Saxonie, baptismi susceperunt sacramentum, Domino Iesu Christo de cetero famulaturi. Hoc igitur salubri mandato ego Karolus Regum Christianorum orientalium potentissimus vos, ô Offane Regum occidentalium Christianorum potentissime, cupio lætificare, & te in dilectione speciali amplecti sincerius.

Tom. I.

N